YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
9 päivänä heinäkuuta 1987 *

Asiassa 356/85,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään komission oikeudellinen pääneuvonantaja Henri Étienne, prosessiosoite Luxemburgissa c/o komission oikeudellisen yksikön virkamies Georges Kremlis, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

kantajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehenään Gilbert Guillaume, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 9 boulevard Prince-Henri,

väliintulijana,

vastaan

Belgian kuningaskunta, jota edustaa ulkoasiainministeri, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön johtaja Robert Hoebaer, avustajanaan valtiovarainministeriön neuvonantaja Jacques Delbeke, prosessiosoite Luxemburgissa Belgian suurlähetystö, 4 rue des Girondins,

vastaajana,

jossa vaaditaan toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisia velvoitteitaan soveltaessaan korkeampaa

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

arvonlisäverokantaa maahan tuotuihin tuoreista rypäleistä valmistettuihin viineihin kuin kotimaista tuotantoa olevaan olueen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti A. J. Mackenzie Stuart, jaostojen puheenjohtajat T. F. O'Higgins ja F. Schockweiler sekä tuomarit G. Bosco, O. Due, U. Everling, K. Bahlmann, R. Joliet ja J. C. Moitinho de Almeida,

julkisasiamies: J. L. da Cruz Vilaça,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon asian suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen sekä 17.12.1986 pidetyn suullisen käsittelyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.2.1987 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut ETY:n perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla kanteen, joka on toimitettu yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 19.11.1985 ja jossa vaaditaan toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisia velvoitteitaan soveltaessaan korkeampaa arvonlisäverokantaa maahan tuotuihin tuoreista rypäleistä valmistettuihin viineihin kuin kotimaista tuotantoa olevaan olueen.

2 Ranskan tasavallan hakemus väliintulosta asiassa komission vaatimusten tukemiseksi on hyväksytty 29.4.1986 annetulla määräyksellä.

3 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että 1.1.1983 alkaen voimassa olleen Belgian lainsäädännön nojalla tiettyjen kotitalouskäyttöön tarkoitettujen juomien ja erityisesti tuoreista rypäleistä valmistettujen viinien luovutuksista kannetaan 25 prosentin suuruista arvonlisäveroa. Sitä vastoin kotitalouskäyttöön tarkoitetun oluen luovutuksiin sovellettava arvonlisäverokanta on 19 prosenttia. Koska Belgian kuningaskunnassa ei tuoteta viiniä mutta oluentuotanto on siellä merkittävää, vaikuttaa siltä, että verorasitus on kohdistettu raskaampana tuotteeseen, jonka kotimainen kysyntä katetaan miltei kokonaisuudessaan tuonnilla, kun taas tuotteeseen, jota merkittävässä määrin valmistetaan kotimaassa, kohdistuva verorasitus on vähäisempi.

4 Kyseistä Belgian lainsäädäntöä, menettelyn kulkua sekä asianosaisten esittämiä perusteita ja väitteitä koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

5 Koska komission kanne perustuu väitteeseen, että viini ja olut ovat keskenään kilpailevia tuotteita perustamissopimuksen 95 artiklan toisessa kohdassa, joka koskee luonteeltaan protektionistisia sisäisiä veroja, tarkoitetulla tavalla, on aiheellista ensiksi palauttaa mieliin kyseisen määräyksen soveltamisala.

6 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että perustamissopimuksen 95 artiklalla pyritään varmistamaan tavanomaisilla kilpailun edellytyksillä tapahtuva tavaroiden vapaa liikkuminen jäsenvaltioiden välillä poistamalla kaikenlainen suojelu, joka voi aiheutua muiden jäsenvaltioiden tuotteita syrjivien sisäisten verojen soveltamisesta, sekä taata, että sisäiset verot ovat täysin neutraaleja kotimaisten ja maahan tuotujen tuotteiden välisen kilpailun osalta.

7 Tästä näkökulmasta katsoen edellä mainitun artiklan toisella kohdalla pyritään tarkemmin ottaen kattamaan kaikenlainen välillinen verotuksellinen protektionismi sellaisten maahan tuotujen tuotteiden osalta, jotka olematta kyseisen artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja kotimaisten tuotteiden kanssa samanlaisia tuotteita ovat kuitenkin edes osittain välillisessä tai mahdollisessa kilpailutilanteessa joidenkin kotimaisten tuotteiden kanssa.

8 Asianosaiset ovat eri mieltä näiden arviointiperusteiden soveltamisesta kyseiseen Belgian lainsäädäntöön. Erimielisyyttä on ensiksikin siitä, missä määrin viini ja olut ovat keskenään kilpailuasemassa, ja toisaalta kyseisen verojärjestelmän protektionistisesta vaikutuksesta.

Viinin ja oluen keskinäinen kilpailutilanne

9 Viinin ja oluen keskinäisen kilpailutilanteen osalta komissio väittää, että kaikkien tuoreista rypäleistä valmistettujen viinien on katsottava olevan perustamissopimuksen 95 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa kilpailutilanteessa oluen kanssa. Belgian hallitus puolestaan väittää, että viinien suurten laatu- ja siten myös hintaerojen vuoksi yksinomaan miedot ja halvat viinit ovat kilpailutilanteessa oluen kanssa.

10 Tältä osin on aiheellista huomauttaa, että 27.2.1980 ja 12.7.1983 antamissaan tuomioissa (asia 170/78, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, Kok. 1980, s. 417 ja Kok. 1983, s. 2265) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että viini ja olut soveltuvat tietyssä määrin samanlaisten tarpeiden tyydyttämiseen ja että niiden on näin ollen katsottava olevan tietyssä määrin toisensa korvaavia hyödykkeitä. Kyseisissä tuomioissaan yhteisöjen tuomioistuin täsmensi, että viinien suurten laatu- ja siten myös hintaerojen vuoksi oluen, joka on suosittu ja laajalti käytetty juoma, ja viinin keskinäinen kilpailutilanne on määritettävä ottaen huomioon tavanomaisimmin yleisön saatavilla olevat viinit, jotka yleensä ovat myös miedoimpia ja huokeimpia, ja että myös verotusvertailut on näin ollen tehtävä tältä perustalta.

11 Kyseiset näkökohdat pätevät myös nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, koska oikeudenkäyntiasiakirjoista ei ilmene mitään sellaista Belgian markkinoiden erityispiirrettä, jonka vuoksi asiaa olisi perusteltua arvioida toisin. Näin ollen yksinomaan päivittäiskulutukseen tarkoitetuilla, yleensä halvoilla viineillä on riittävästi yhteisiä ominaisuuksia oluen kanssa soveltuakseen valintavaihtoehdoksi kuluttajalle; näin ollen vain niiden voidaan katsoa olevan perustamissopimuksen 95 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetussa kilpailuasemassa olueen nähden.

Kiistanalaisen verojärjestelmän protektionistinen vaikutus

12 Kiistanalaisen verojärjestelmän protektionistisen vaikutuksen osalta komission ja Ranskan hallituksen kantana on, että jos kahden tuotteen on todettu olevan kilpailutilanteessa keskenään, mikä tahansa ero niihin sovelletuissa verokannoissa veron määräytymisperusteen ollessa sama, tässä tapauksessa arvo, on vastoin perustamissopimuksen 95 artiklan toista kohtaa ilman, että tämän lisäksi olisi enää tarpeen ottaa huomioon kyseisen verokantojen eron vaikutusta vähittäismyyntihintaan ja siten kuluttajan tekemiin valintoihin.

13 Belgian hallituksen mukaan 95 artiklan toisen kohdan soveltaminen edellyttää kuitenkin, toisin kuin kyseisen artiklan ensimmäisen kohdan soveltaminen, sen lisäehdon täyttymistä, että verorasituksen epätasaisuus on omiaan vaikuttamaan kansallisia tuotteita suojelevasti. Belgian hallituksen mukaan on näin ollen arvioitava kiistanalaisen maksun taloudellisia vaikutuksia.

14 Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on todennut 27.2.1980 antamassaan tuomiossa (asia 168/78, komissio v. Ranska, Kok. 1980, s. 347), että toisin kuin 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuna arviointiperusteena on verorasituksen vertailu verokannan, veron perusteen tai muiden yksityiskohtaisten soveltamissääntöjen perusteella, kun taas sen vuoksi, että toista kohtaa sovellettaessa kyseessä olevia tuotteita on vaikea verrata riittävän täsmällisesti, lähtökohtana on tällöin laajempi peruste eli sisäisen verojärjestelmän protektionistinen luonne.

15 Edellä esitetystä seuraa, että tietyn veron yhteensopivuutta 95 artiklan toisen kohdan kanssa on arvioitava ottaen huomioon kyseisen maksun vaikutukset kyseisten tuotteiden keskinäiseen kilpailutilanteeseen. Olennaista on näin ollen selvittää, onko kyseinen maksu omiaan vaikuttamaan relevantteihin markkinoihin siten, että maahan tuotujen tuotteiden mahdollinen kulutus supistuu kilpailevien kotimaisten tuotteiden kulutuksen vastaavasti kasvaessa.

16 Näin ollen arvioitaessa sitä, onko kyseessä tosiasiallinen protektionistinen vaikutus, ei voida jättää ottamatta huomioon oluen ja sen kanssa kilpailutilanteessa olevan viinin myyntihintojen välistä eroa. Tältä osin Belgian hallitus on ilmoittanut, että oluen litrahinnan ollessa kaikki verot ja maksut mukaan lukien keskimäärin 29,75 Belgian frangia tavanomaisen viinin litrahinta on vastaavasti arviolta 125 Belgian frangia eli nelinkertainen oluen hintaan nähden, mikä vastaa 95,25 Belgian frangin suuruista eroa tuotteiden yksikköhinnoissa. Belgian hallitus päättelee tästä, että vaikka molempiin tuotteisiin sovellettaisiin yhtenäistä verokantaa, niiden välinen hintaero olisi edelleen merkittävä; kyseisen eron pieneneminen olisi niin merkityksetöntä, ettei sillä olisi vaikutusta kuluttajan tekemiin valintoihin.

17 Komissio torjuu nämä perustelut huomauttamalla, että sen nimeltä mainitsemissa kahdessa belgialaisessa liikeyrityksessä tavanomaisimpia viinejä myydään 61 Belgian frangin litrahintaan verot ja maksut mukaan lukien. Belgian hallitus ei kiistä kyseistä lukua, mutta se täsmentää, että sen toiselta kyseisistä liikeyrityksistä saamien tietojen mukaan alle 80 Belgian frangia maksavien viinien, joihin kuuluvat muovisessa viiden litran pakkauksessa myydyt sekä ainoastaan ruoanvalmistuskäyttöön tarkoitetut viinit, myynti

vastaa ainoastaan arviolta 15,6 prosenttia viinin kokonaismyynnistä. Belgian hallituksen mukaan tällaisia viinejä olisi verrattava pikemminkin pöytäolueen, jota myydään alkaen 17 Belgian frangia litra.

18 Näiden huomautusten perusteella on todettava, ettei komissio ole kyennyt osoittamaan keskenään vastaavaa laatua olevan oluen ja viinin välisen hintaeron olevan niin vähäinen, että kuuden prosenttiyksikön ero kyseisiin kahteen tuotteeseen sovelletuissa arvonlisäverokannoissa olisi omiaan vaikuttamaan kulutuskäyttäytymiseen. Komissio ei ole näin ollen kyennyt osoittamaan, että kyseisellä erolla olisi kotitalouskäyttöön tarkoitettua olutta suosiva protektionistinen vaikutus.

19 Protektionistisen vaikutuksen olemassaolo ei tosiasiallisesti ilmene myöskään komission toimittamista oluen ja viinin kulutuksen kehitystä vertailevista tilastotiedoista. Tältä osin komissio on väittänyt oluen kulutuksen olleen Belgiassa suurimmillaan vuonna 1973, minkä jälkeen se on supistunut. Sitä vastoin viinin kulutus on komission tietojen mukaan kolminkertaistunut viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana; arviolta vuodesta 1980 alkaen viinin kulutuksen kasvu on kuitenkin hidastunut ja sittemmin tasoittunut vuosina 1982 ja 1983.

20 Vaikka näistä luvuista selvästi ilmenee kyseisten tuotteiden kulutuksessa vallitseva yleinen suuntaus, niiden perusteella ei voida varmuudella todeta, että edellä kuvatun kehityksen ja vuonna 1977 tapahtuneen viiniin sovellettavan korkeamman arvonlisäverokannan käyttöönoton välillä olisi syy-seuraussuhde. Näin ollen komissio ei saa kyseisistä luvuista tukea väitteelleen, jonka mukaan viinin kulutuksen asteittainen kasvu on hidastunut ja lopulta pysähtynyt nimenomaan viiniin sovellettavan korkeamman arvonlisäverokannan käyttöönoton vuoksi. Kyseisen väitteen ei voida myöskään todeta sopivan yhteen sen Belgian hallituksen esille tuoman tosiseikan kanssa, jota komissio ei ole kiistänyt, että vuosien 1978 ja 1983 välisenä aikana olueen sovellettavaa arvonlisäveroa korotettiin kolme kertaa ilman, että kyseisillä veron muutoksilla olisi ollut keskipitkällä aikavälillä oluen kulutusta rajoittavaa tai viinin kulutusta vastaavasti lisäävää vaikutusta.

21 Edellä esitetystä ilmenee, ettei komissio ole kyennyt osoittamaan riidanalaisen verojärjestelmän olevan vaikutukseltaan todellisuudessa protektionistinen. Näin ollen kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

22 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Euroopan yhteisöjen komissio ja väliintulijana sen vaatimuksia tukenut Ranskan tasavalta ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Euroopan yhteisöjen komissio ja Ranskan tasavalta vastaavat yhteisvastuullisesti oikeudenkäyntikuluista.**

Mackenzie Stuart O'Higgins Schockweiler Bosco

Due Everling Bahlmann Joliet Moitinho de Almeida

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä heinäkuuta 1987.

P. Heim
kirjaaja

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti